

Õiguskantsler

Teie 14.03.2022 nr

Meie 04.05.2022 nr 6-1/220469/2202439

Töövõimetoetuse saamise tingimused

Lugupeetud avaldaja

Palusite hinnata, kas riik võib psüühiliselt haigele inimesele töövõimetoetuse maksmisel seada tingimusi.

[Eesti Vabariigi põhiseaduse \(PS\)](#) § 28 lõike 2 kohaselt on püsivalt töövõimetusel inimesel õigus saada riigilt abi. Millist abi, kui palju ning mis tingimustel riik abi annab, otsustab Riigikogu. Põhiseadusega ei ole vastuolus tingimus, mis seab osaliselt töövõimetusel inimesele abi andmise sõltuvusse sellest, kas inimene töötab, otsib tööd, õpib, hoolitseb oma lähedase eest vms. Põhiseaduse järgi vastutab täisealine inimene enda toimetuleku eest ise (PS preambul, §-d 10 ja 19, § 27 lg 5). Seega võib Riigikogu abi andmisel lähtuda eeldusest, et iga täisealine inimene hoolitseb enda elatise eest nii palju, kui see on objektiivselt võimalik.

1. [Töövõimetoetuse seaduse \(TVTS\)](#) laiem eesmärk on toetada neid inimesi, kes riigi hinnangul ei suuda objektiivselt endale tööga piisavalt elatist teenida. See eesmärk on põhiseaduspärane.

2. Töövõimetoetuse maksmise eeltingimus on, et inimese töövõime on pikaajalise tervisekahjustuse tõttu vähenenud või inimene on töövõimetus (TVTS §-d 5, 11). Kui inimene on tunnistanud osaliselt töövõimeliseks, määratakse talle töövõimetoetus siis, kui ta on hõivatud mingi konkreetse tegevusega, näiteks töötab või otsib Eesti Töötukassa kaudu tööd, õpib, hoolitseb alla kolmeaastase lapse või abivajava raske või sügava puudega inimese eest (vt TVTS § 12 lg 1). Et toetust saada, peavad olema täidetud ka muud seaduses nimetatud tingimused, näiteks ei või inimese muu sissetulek ületada piirmäära, mis on praegu 2028,19 eurot, inimene peab viibima vabaduses jne. Niisiis annab riik osalise töövõimega inimesele abi siis, kui inimene ise tagab endale võimetekohase tegevusega osaliselt sissetuleku, otsib tööd või on hõivatud tegevusega, mida ühiskond laiemalt väärtustab ja mille tõttu võib töötamine olla objektiivselt takistatud (nt õppimine, väikelapse või abivajava puudega inimese eest hoolitsemine, ööpäevaringse erihooldusteenuse kasutamine; vt ka [töövõimetoetuse seaduse eelnõu nr 678](#) seletuskiri, lk 23–25).

3. Töövõime hindamisel arvestatakse nii inimese terviseseisundit kui ka tema enda hinnangut oma tegutsemisvõimele ning terviseseisundist tulenevatele tegutsemise piirangutele, nende prognoosi ja eeldatavat kestust (TVTS § 5 lg 2, [tervise- ja tööministri 07.09.2015 määruse nr 39](#) § 2 p 1, § 3 lg-d 2 ja 3). Töövõime ulatust tuvastades annab ekspert oma arvamuses inimesele

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

vajaduse korral ka soovitusi töötingimuste ja abivahendite kasutamise ja töövõime toetamise kohta (tervise- ja tööministri 07.09.2015 määruse nr 39 § 7 lg 5). Seega võetakse töövõime tuvastamisel arvesse inimese enda hinnangut olukorrale, aga vajadusel tuuakse välja ka see, milliste toetavate tingimuste korral saaks inimene tulemuslikult tööelus osaleda.

4. Kui Eesti Töötukassa on tuvastanud, et inimese töövõime on osaliselt vähenenud, mõeldakse ka selle peale, kuidas tal oleks võimalik tööelus osaleda. Aidates inimesel tööd leida, saab Eesti Töötukassa tugineda inimese töövõime hindamisel antud eksperdiarvamusele. Sel viisil on võimalik leida osalise töövõimega inimesele mitte üksnes võimetekohane töö, vaid ka töötingimuste poolest sobiv töö.

5. Kui inimene leiab, et tema töövõimet on valesti hinnatud, saab ta esitada Eesti Töötukassa otsuse peale vaide ja paluda seda otsust kontrollida. Samuti võib inimene vaidlustada Eesti Töötukassa otsuse halduskohtus kohe, kui tema töövõime on tuvastatud, või pärast seda, kui Eesti Töötukassa on teinud vaide kohta otsuse. Nii saab inimene ise tagada, et tema töövõime kohta tehtud otsused ei oleks meelevaldsed ning et ta ei jääks töövõimetoetusest põhjendamatult ilma. Kohtusse pöördumise kohta saate lugeda [kohtute veebilehelt](#).

Abstraktselt hinnates pole põhjust pidada töövõimetoetuse seaduse § 12 lõiget 1 põhiseadusvastaseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise